

Karadeniz'in derelerini kurtaracak karar geldi

Rize İdare Mahkemesi, Karadeniz derelerini kurtaran bir karara imza atarak Çayeli'deki Senoz Vadisi'nde yapımı süren Hidroelektrik Santrali projesini iptal etti

İBRAHİM GÜNEL

Rize İdare Mahkemesi, Çayeli ilçesindeki Senoz Vadisi'nde yapımı süren Uzundere I Regülatörü ve Hidroelektrik Santrali (HES) için Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından verilen "Çevresel Etki Değerlendirme (CED) Gerekli Değildir" kararının yürütmesini durdurmasının ardından, projeyi iptal etti. Mahkeme kararında "Uzundere ve İncesu dereleri üzerinde Karadeniz Elektrik Üretim AŞ tarafından yapımı planlanan Uzundere I Regülatörü ve 43,68 megavat gücündeki HES ile ilgili olarak hazırlanan proje için ÇED Yönetmeliği'nin 17. maddesi gereğince verilen dava konusu 3 Şubat 2006 tarihli 'ÇED Gerekli Değildir' kararında hukuka ve mevzuata uyarlık görülmemiştir" dedi.

Mahkeme kararında ayrıca iki derenin de Çayeli Deresi'ne bağlandığına dikkat çekerek, bilirkişi raporunda belirtilen "Santral projelerinin tek tek değerlendirilmesi yerine tüm havzadaki HES projelerinin etkilerinin göz önünde bulundurularak toplam etkinin saptanması gerektinden sonra izin verilmesi gerektiği" saptamasını yerinde buldu.

Mahkeme 2007 yılında açılan davadan sonra, Hacettepe Üniversitesi Çevre Mühendisliği'nden Doç. Dr. Selim Latif Sanin, Hacettepe Uygulamalı Jeoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Murat Ercanoğlu ve Rize Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'nden Doç. Dr. Davut Turan'ı bilirkişi olarak atamıştı. Bilirkişi heyetinin incelemelerinde, Çayeli Deresi üzerinde birden fazla hidroelektrik santralının kurulmasının aynı anda değerlendirilerek çevreye olumsuz etkilerinin az olduğunu söylemenin yanlış olacağını belirtmişti.

'Ciddi heyelan riski yaratacak'

Bilirkişi raporunda "Her bir tesisin oluşturacağı zararların toplamı ekosistemi etkileyecektir. Çevre ve Orman Bakanlığı'nca orman konusunda yatırımcının verdiği taahhütlerin

denetlenmediği, kesileceği bildirilen miktardan daha fazla ağaç kesilmesi olasılığının bulunduğu, bölgede ciddi heyelan riski bulunmasına rağmen projede bu durumun göz ardı edildiği" belirtildi.

Bilirkişi raporu projeyi iptal ettirdi

Raporda ayrıca dökülen molozların dere ekosistemine zarar verdiği belirtildi. Projeye göre dereye bırakılacak saniyede 150 litrelik suyun da yörede yaşayan balıkların yaşam alanlarını tehlikeye atacağına dikkat çekildi. Rize İdare Mahkemesi de bilirkişinin saptamalarına katılarak söz konusu projenin iptaline karar verdi.

Davayı açan Senoz Yöresi Derneği Vekili Avukat Münir Yazıcı, mahkemenin verdiği bu kararın bölge için olumlu bir gelişme olduğunu söyledi. Yazıcı, bu karar ile idarenin çok ciddi çevresel zararlara sebep olan bu tip projelere verdiği "ÇED gerekli değildir" kararlarının keyfi olduğunu da ortaya çıktığını öne sürerek "Karar, Bern Sözleşmesi ile koruma altında bulunan bitki ve hayvanların bulunduğu Doğu Karadeniz havzasını tümünden ortadan kaldıracak ya da tanınmayacak hale getirecek idari işlemler tesis edildiğini de ortaya çıkarmış oldu" dedi.

Karar zamanında uygulanmalı

Avrupa Su Çerçeve Direktifi'nin ana konusu olan havza planlamasının tüm Avrupa'da uygulandığının altını çizen Yazıcı "Mahkeme aynı zamanda Türkiye'nin üçüncü büyük su havzası olan Karadeniz vadilerinin böyle bir planlama olmadan, kaldırabileceğinden daha fazla HES projeleri ile doldurulmasında 'sürdürülebilir kalkınma' ilkesine aykırılık olduğunu söyledi" dedi. Yazıcı, bu karar ile Karadeniz Bölgesi'nde planlanan söz konusu nehir tipi HES'lerin tümünün yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirterek, mahkeme kararının zaman geçirilmeden uygulanması gerektiğini söyledi.

Bilirkişi raporunda dereler üzerinde yapılacak her tesisin ekosistemi bozacağı öne sürülmüştü.